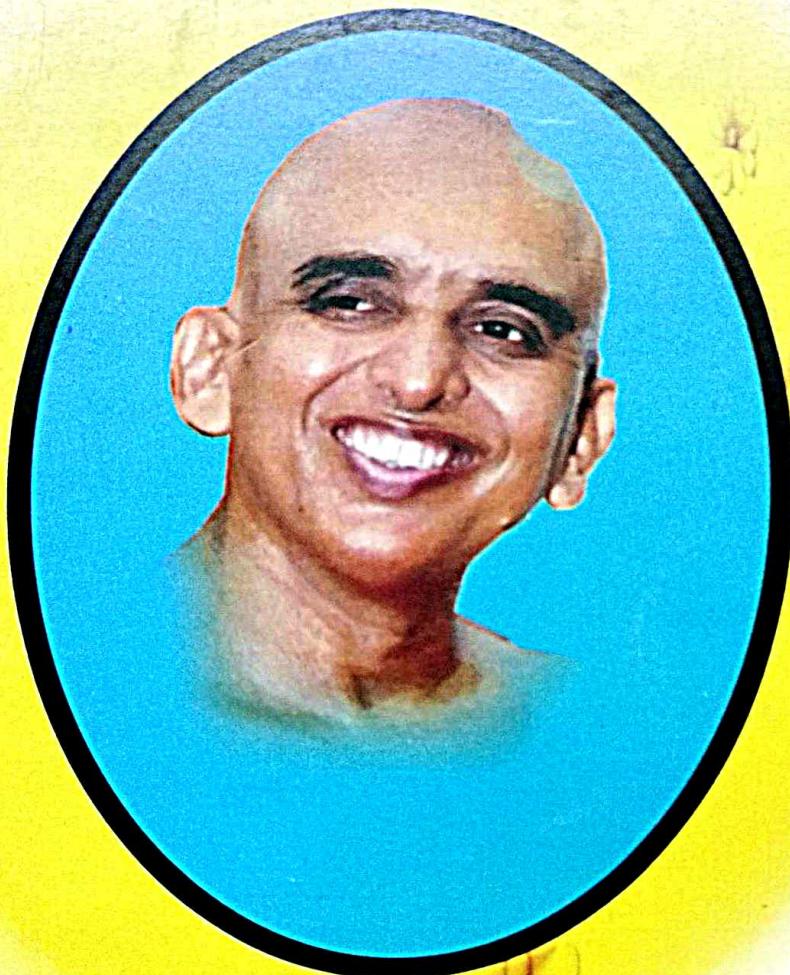

ପ୍ରେରଣା- ପ.ପୁ ସରାକୋଙ୍କାରକ ଆଚାୟିରଙ୍ଗ
୧୦୮ ଶ୍ରୀ ଜ୍ଞାନପ୍ରାଣର ଜୀ ମହାରାଜ

ମେଟିକ ଶିକ୍ଷାବଳୀ

ଭାଗ-୧

ପ୍ରକାଶକ- କ୍ଷେତ୍ରମ୍ ପାରଣ୍ଣେସ୍ବନ୍
ପମ୍ବୁନା ବିହାର, ବିଲ୍ଲୀ-୪୩

প্রেরণা- পরমপুজ্য এবাকোষারক আচার্য
১০ গ্রীষ্ম মাহারাজ

নেতিক শিক্ষাবলী

সংশোধৃত ও পরিবর্ত্তিত

ভাগ- ১

ପ୍ରକାଶକ- ଜୈନମ ପାଉଣ୍ଡେସନ, ଯମୁନା ବିହାର, ଦିଲ୍ଲି-୫୩

ବିଜୟ କବିତାକଥାର୍ଥ ପ୍ରକାଶନ - ୧୯୯୨

କବିତା କବିତାର୍ଥ ପ୍ରକାଶନ - ୧୦୨

ସଂରଣ- ୨୦୧୮

କବିତାର୍ଥ ଲିଟରେ

ପ୍ରବନ୍ଧକ- କିରଚିଭୂଷଣ ସରାକ ଜୈନ, ଖାଡ଼ଖଣ୍ଡ (ରାଠି)

ଉଦ୍‌ଘାଟନା ଓ ପ୍ରକାଶନ

୨-ଡାଇ

ମୂଲ୍ୟ- ୮୯୫.୦୦/-

ମୁଦ୍ରଣ- ଗ୍ରାଫିକ୍ ଆର୍ଟ

ଡି.ଟି.ପି.- ହେମନ୍ତ କୁମାର ସରାକ ଜୈନ, କାଜିସାହି, ପୁରୀ, ଓଡ଼ିଶା

ମୋ- ୯୪୪୭୯୫୩୯୦

ଅକ୍ଷରସଙ୍ଗ- ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସରାକ ଜୈନ, କାଜିସାହି, ପୁରୀ, ଓଡ଼ିଶା

ପ୍ରାକ୍ କଥନ

ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନକୁ ସୁସ୍ଥିତ କରିବା ଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ ଶିକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ଭାରତ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଧର୍ମପ୍ରଧାନ ଦେଶ ହୋଇରହିଛି ଓ ଧର୍ମର ଶିକ୍ଷା ଜୀବନରେ ବହୁତ ମହବୁର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି । ତେଣୁ ଯେତେବେଳେ ଦେଶରେ ଲୌକିକ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରାଗଲା ତ ସେଥୁରେ ଧର୍ମ ଶିକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ ହେଲା । ୧୯୭୫ ସାଲରେ ପରିଷଦ ପରୀକ୍ଷା ବୋର୍ଡର ସ୍ଥାପନା ହେଲା । ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମ ଓ ନୈତିକତା ଶିଖାଇବା ପାଇଁ ନୂଆ ପ୍ରକାର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଚିଆରିକରି ପୁସ୍ତକ ଲେଖାବାର କାମ ପଣ୍ଡିତ ଉଗ୍ରେସନ ଜୈନ ଏମ. ଏ. ଏଲ. ଏଲ. ବି. ଆଭଜୋକେଟ୍ ରୋହତକଙ୍କୁ ଦିଆଗଲା । ସେ ଆଧୁନିକ ଶୈଳୀରେ ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ, ମନ ଓ ସେବାଭାବର ବିଦ୍ୟାଳୟର ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ଓ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀଙ୍କ ପାଇଁ ବହି ପ୍ରଣୟନ କଲେ । ସେହି ପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକବିଦ୍ୟାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବହୁତ ଲାଭଦାୟକ ସିଦ୍ଧ ହେଲା ।

ଦେଶରେ ଅନୁଶୀଳନହୀନତା ଓ ଜୌଡ଼ିକତା ବଢ଼ିବା ଯୋଗୁଁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ସବୁ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନୈତିକ ଶିକ୍ଷା ବାଧତାମୂଳକ ରହିଲା । ବଦଳୁଥିବା ପରିସ୍ଥିତି ଓ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଧାନରେ ରଖୁ ଏହି ବହି ଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ସଂଶୋଧନ କରାଗଲା । କିଛି ନୂଆ ବିଷୟ ମିଶିଗଲା । ଏଥପାଇଁ ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟାନମାନଙ୍କ ଲେଖାକୁ ଉପେୟାଗ କରାଗଲା ପରୀକ୍ଷା ବୋର୍ଡ ସେମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଝାପନ କରୁଛି ।

ଏବେ ଜୈନଧର୍ମ ଶିକ୍ଷାବଳୀର ନାମ ନୈତିକ ଶିକ୍ଷାବଳୀ କରିଦିଆଗଲା । ଆଶା ଅଛି ଏଇ ପୁସ୍ତକ ସମୟ ଅନୁଯାୟୀ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉପେୟାଗୀ ରୋଚକ ଓ ଜ୍ଞାନବର୍ଷକ ହେବ ।

ବିଷୟ ସୂଚୀ

ନାମ ପାଠ	ପୃଷ୍ଠା
୧. ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ର	୧
୨. ଜ'ଣ କରିବା	୨
୩. ପରୋପକାରୀ ମଙ୍ଗଳ ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରଭାବ	୩
୪. ସଜୀବ ଓ ନିର୍ଜୀବ	୪
୫. ଦୟା ଓ ପରୋପକାର	୫
୬. ସ୍ଵାତ୍ମତା	୬
୭. ସତ୍ୟର ମହିମା	୮
୮. ସବୁଗୁଣର ଖଣି-ବିଦ୍ୟା	୯
୯. ପାଂଚ ରହ୍ୟ	୧୧
୧୦. ଜୀବ-ଜାତି	୧୨
୧୧. ମୋ ସଂକଷ୍ଟ	୧୩
୧୨. ବୀରରୁ ମହାବୀର	୧୪
୧୩. ଆମର ଖାଦ୍ୟ	୧୪
୧୪. ତିର୍ଥଙ୍କର	୧୬
୧୫. ସଜୋଟତା	୧୮
୧୬. ଅନୁଶାସନ	୧୯
୧୭. ସେବାର ଫଳ	୨୦
୧୮. ଚୋରିକରିବା ପାପ	୨୧
୧୯. ସହଯୋଗିତାର ଉପକାରିତା	୨୨
୨୦. ବୀର ବାଲକ ଭରତ	୨୩
୨୧. କାମର କଥା	୨୪
୨୨. ବୀର ଭାମାଶାହ	୨୪
୨୩. କେବେ ଜରନି	୨୬
୨୪. ସୁଲୋଚନା ଓ ଜୟକୁମାର	୨୭

ପାଠ-୧

ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ର

ଶମୋ ଅରିହଂତାଣଂ, ଶମୋ ସିଦ୍ଧାଣଂ

ଶମୋ ଆଜରିଯାଣଂ, ଶମୋଉଡ଼ୋଯାଣଂ

ଶମୋ ଲୋଏ ସଞ୍ଚେଷାହୁଣଂ

ଅର୍ଥ- ଅରିହଂତମାନଙ୍କୁ ନମ୍ବାର, ସିଦ୍ଧଙ୍କୁ ନମ୍ବାର, ଆଚାର୍ୟଙ୍କୁ ନମ୍ବାର, ଉପାଧ୍ୟଙ୍କୁ ନମ୍ବାର ଓ ଏଇ ପୃଥିବୀର ସବୁ ସାଧୁଙ୍କୁ ନମ୍ବାର କର ।

ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରର ମହଦ୍ଵା:

ଏସୋ ପାଂଚ ଶମୋଯାରୋ, ସଞ୍ଚେଷାୟପଣାସଣୋ

ମଂଗଳାଣଂଚ ସଞ୍ଚେସି, ପତମଂ ହେଇ ମଂଗଳଂ

ଅର୍ଥ- ଏଇ ପାଂଚ ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ର ସବୁପାପକୁ ନଷ୍ଟ କରେ । ଏହାକୁ ପଢ଼ିଲେ ସବୁ ପ୍ରକାରର ମଙ୍ଗଳ ହୁଏ ।

ବିଶେଷତା: ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ର କେଉଁ ଧର୍ମ ବା ଜାତି ସାଙ୍ଗରେ କିଛି ସମ୍ଭବ ନାହିଁ । ଏଇ ମନ୍ତ୍ରରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଦେବାଦେବୀଙ୍କୁ ନମ୍ବାର କରାଯାଇନାହିଁ । ଏଇମନ୍ତ୍ରରେ ସେହି ଆମାମାନଙ୍କୁ ସ୍ନେରଣ କରାଗଲା ଯେଉଁମାନେ କ୍ରୋଧ, ମାନ, ମାୟା, ଲୋଭ, ରାଗ, ଦେଷ ଆଦିକୁ ତ୍ୟାଗ କରି ନିଜ ଆମାକୁ ଶୁଦ୍ଧ ଓ ନିର୍ମଳ କରିଛନ୍ତି ।

ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରକୁ ଆରାଧନା କଲେ ଆମେ ସବୁ ବିପଦ ଉପରେ ବିଜୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରିପାରିବା ନମୋକାର ମନ୍ତ୍ର ଫପଦ ଓ ଗନ୍ଧଅକ୍ଷର ବିଶିଷ୍ଟ ଅଟେ । ଏଇ ମନ୍ତ୍ରର ଭାଷା ପ୍ରାଚୀନ ଓ ପ୍ରକୃତ ଅଟେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ:

୧. ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରର ଶୁଦ୍ଧ ଉତ୍ତାରଣ କର ।

୨. ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରରେ କାହାକୁ ନମ୍ବାର କରାଗଲା ?

୩. ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରର ମହଦ୍ଵା କୁହ ।

୪. ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରର କ'ଣ ବିଶେଷତ ଅଛି ?

୫. ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନର ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଠିକ୍, ଚିହ୍ନ ଦିଆ ।

(କ) ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରରେ ୫/୭/୧୧ ପଦ ଅଛି ।

(ଖ) ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରରେ ସମ୍ବୁଦ୍ଧାୟ ୧୫/୨୫/୩୫ ଅକ୍ଷର ଅଛି ।

କ'ଣ କରିବା

ସକାଳୁ ଉଠି ନେବ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନାମ,
ପିତାମାତାଙ୍କୁ କରିବ ପ୍ରଶାନ୍ତ ।

ପ୍ରଥମେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୁଃଖ ହରିବ,
ତା'ପରେ ଦୁଃଖୀଙ୍କ ଦୁଃଖ ହରିବ ।

ଘରର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ,
ନିଜ ସାହାସ ନ ହରାଇବ ।

ବହି ନେଇ ପଢ଼ିବାକୁ ଯିବ,
ନିଜ ଗୁରୁଙ୍କୁ ପ୍ରଶାନ୍ତ କରିବ ।

ନିଜ ପାଠକୁ ମନ ଦେଇ ପଢ଼ିବ,
କେବେ କାହା ସଙ୍ଗେ କଲି ନ କରିବ ।

ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କୁ ସ୍ଵେଚ୍ଛା କରିବ,
ଶିଖ ବିଦ୍ୟାକୁ ଉଦାର ହେବ ।

ପିଲେ, ଦିନରେ କେତେ ନ ଶୁଅ,
ମୁହଁ ମଇଳା ହେଲେ ତୁରନ୍ତ ଧୂଅ ।

ବାପା ମାଆଙ୍କ ଆଞ୍ଜକୁ ମାନ,
ଭଲଖରାପ ସଙ୍ଗତି ଜାଣ ।

ପ୍ରଶ୍ନ:

୧. ସକାଳୁ ଉଠି ପ୍ରଥମେ କ'ଣ କରିବା ଉଚିତ ?

୨. ବିଦ୍ୟା ଆମକୁ କ'ଣ ହେବା ଶିଖାଉଛି ?

୩. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ଠିକ୍ ଶବ୍ଦ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କର ।

(କ) ଆମେ ଦୁଃଖୀଙ୍କ ହରିବା ଉଚିତ ।

(ଖ) ନିଜ ପାଠକୁ ପଢ଼ିବା ଉଚିତ ।

(ଗ) ଆମେ ବାପାମାଆଙ୍କ ମାନିବା ଉଚିତ ।

୪. ଏଇ ପାଠରୁ ଆମକୁ କ'ଣ ଶିକ୍ଷା ମିଳୁଛି ?

ପରୋପକାରୀ ମଣିଳ ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭାବ

ଜଣେ ଉଦ୍‌ବ୍ଲୋକ ବଜାର ଯାଉଥିଲେ । ରାସ୍ତାରେ ଗୋଟିଏ ଆହାତ ବଳଦ ପଡ଼ି କଷ୍ଟ ପାଉଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖି ସେ ଉଦ୍‌ବ୍ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ଦୟା ଆସିଲା । ସେ ବଳଦ ପାଖରେ ବସି ଧୀରେ ଧୀରେ ତାକୁ ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ନଥ ଥର ଶୁଣାଇବାରୁ ସେ ବଳଦର ଧାନ ମନ୍ତ୍ରରେ ଲାଗିଗଲା ଓ ତା'ମନ ଶାନ୍ତି ହୋଇଗଲା । ସେହି ବଳଦଟି ପରିତ୍ର ଭାବନେଇ ମଳା । ମରିକରି ସେ ଏକ ରାଜପୁତ୍ର ଭାବେ ଜନ୍ମ ନେଲା । ତାକୁ ସବୁ ପ୍ରକାରର ସୁଖମିଳିଲା । ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବି ମହାପୂଣ୍ୟ ଫଳ ପାଇଲେ । ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରରେ ପାପନାଶ ହୁଏ ଓ ପୂଣ୍ୟ ଫଳ ମିଳେ । ତେଣୁ ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରକୁ ପ୍ରତିଦିନ ଜୟିବା ଉଚିତ ।

ପ୍ରଶ୍ନ:

୧. ରାସ୍ତାରେ ବଳଦଟି କେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥିଲା ?
  ୨. ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣି ବଳଦଟିର କ'ଣ ଲାଭ ହେଲା ?
  ୩. ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରଭାବର ଗୋଟେ କାହାଣୀ ଶୁଣାଅ ।
  ୪. ନିମ୍ନଲିଖିତ ବାକ୍ୟକୁ ଠିକ୍ ଶବ୍ଦରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ।
- (କ) ଆହାତ ବଳଦକୁ ଉଦ୍‌ବ୍ଲୋକ ଦେଖି ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣାଇଲେ ।
- (ଖ) ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣି ବଳଦର ମନ ହୋଇଗଲା ।
- (ଗ) ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ର ଦାରା ପାପର ଘଟେ ।
୫. ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ରକୁ ମୁଖସ୍ଥି କର ।

ପାଠ-୪ ସଜୀବ ନିର୍ଜୀବ

ଶୁଭୁ: (ଏକ ଛୋଟ ସୁନ୍ଦର ଚବଚକଣେଇ ସାମ୍ବାରେ ରଖି)
ସଞ୍ଜୟ! କୁହ ଏହା କଣ ?

ସଞ୍ଜୟ: ଏହା ଏକ ଖେଳଣା ।

ଶୁଭୁ: ଆଛା କୁହତ ଏଇଟା କଣ ଚାଲିବୁଲି ପାରିବ ?

ସଞ୍ଜୟ: ନା ଶୁଭୁଜୀ, ଏଇଟା ନିଜେ ଚାଲିପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ହଲେଇଲେ କେବଳ ହଲିପାରିବ ।

ଶୁଭୁ: ଆଛା ମଞ୍ଜୁ, ଏବେ ତୁମେ କୁହ ଏହା କଣ ଦେଖି ପାରିବ ?

ମଞ୍ଜୁ: ନା ଶୁଭୁଜୀ, ଏହାର ତ ଖାଲି ଆଖର ଦାଗ ତିଆରି ହୋଇଛି ମାତ୍ର ଏହା ଦେଖି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଶୁଭୁ: ନବୀନ, ତୁମେ କୁହ ଯେ କଣ ଖାଇ ପିଇ ପାରିବ ?

ନବୀନ: ନା ଶୁଭୁଜୀ, ଯେ ଖାଇ ପିଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଶୁଭୁ: ବିନୋଦ, ଯେ ଫୁଲଟି ନିଅ ତାକୁ ଶୁଦ୍ଧାଇ କରି ଦେଖ ।

ନବୀନ: ଶୁଭୁଜୀ, ଯେ ତ ଶୁଦ୍ଧି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଶୁଭୁ: କୋମଳ, କୁହତ ଇଯେ ଗୀତ ଗାଇ ପାରିବ ?

କୋମଳ: ବାଃ ଶୁଭୁଜୀ ଯେତବେଳେ ସେ କଥା କହିପାରିବନି ତ ଗୀତ କେମିତି ଗାଇବ ?

ଶୁଭୁ: ଆଛା ! କଣ ଖରାରେ ଏହାର ଖାଲ ବାହାରିବ ?

ସମସ୍ତେ: ଶୁଭୁଜୀ, ସେ ତ ସେମିତି ପଡ଼ିଛି ଖାଲ ତ ବାହାରୁନି ।

ଶୁଭୁ: ତାକୁ ଟିକେ ଚାପୁଡ଼ା ମାରି ଦେଖ ତ ?

ମଞ୍ଜୁ: ସେ ତ ପଡ଼ିଗଲା ଶୁଭୁଜୀ । ମାତ୍ର କାନ୍ଦିଲା ନାହିଁ ।

ଶୁଭୁ: ହଁ ! ମୁଁ ତୁମକୁ ସେଇ କଥା ବତାଇ ବାକୁ ଚାହୁଁ ଥିଲି କି ଏହି ଖେଳଣାର ହାତ, ମୁହଁ, ନାକ, କାନ, ଆଖ ଆଦି ଥାଇ ବି ସେ ତୁମପରି ଚାଲି ବୁଲି ପାରିବ ନା ଶୁଣି ପାରିବ ନା କଥା କହିପାରିବ ନା ଶଙ୍ଖି ପାରିବ ନା ଦେଖିପାରିବ । ଏବେ କହି ପାରିବ ତୁମେ ଓ ତା ଭିତରେ କଣ ଅଲଗା ?

ସଂଜୟ: ଶୁଭୁଜୀ, ଏଥିରେ ଜୀବନ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହା ନିର୍ଜୀବ । ଆମର ଜୀବନ ଅଛି ତେଣୁ ଆମେ ସଜୀବ ।

ଗୁରୁ: ସାବାସ ସଂଜୟ । ଆହ୍ଲା, ଏବେ କହିଲ ଦେଖି ବହି, ଚେବୁଲ. ଚୌକି , କଳମ ସଜୀବ ନା ନିର୍ଜୀବ ?

ସଂଜୟ: ସେ ସବୁ ନିର୍ଜୀବ ।

ଗୁରୁ: ମଞ୍ଚୁ , କଣ ତମେ କିଛି ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁର ନାମ କହିପାରିବ ?

ମଞ୍ଚୁ: ହଁ ଗୁରୁଙ୍କୁ , ଯେମିତି ସ୍ଵେଚ୍ଛ, ମୋର ଏଇ ଫ୍ରାଙ୍କ, କନା, ଏଇ ବଖରା । ଏ ପ୍ରକାର ସବୁ ଜିନିଷ ନିର୍ଜୀବ ।

ଗୁରୁ: ଆହ୍ଲା, କୋମଳ , ଏବେ ତୁମେ କିଛି ସଜୀବ ଜିନିଷର ନାମ କୁହ ?

କୋମଳ: ଯେମିତି ଛୁଆ, ମାଆ , ଝିଆ ଆଉ ମୋର ଏଇ କୁକୁର ସବୁ ସଜୀବ ।

ଗୁରୁ: ବିନୋଦ , କ'ଣ ତୁମେ ଆଉ କିଛି ସଜୀବ ଜିନିଷର ନାମ କହିପାରିବ ?

ବିନୋଦ: ହଁ ଗୁରୁଙ୍କୁ, ଯେମିତିଗଛ, ଲତା ।

ଗୁରୁ: ବହୁତ ଭଲ ବିନୋଦ । ମନେରଖ ଆମେ ତୁମ ପରି ହାତୀ, କୁକୁର, ଗାଇ, ଛେଳି ପରି ଗଛ ବୃକ୍ଷର ବି ଜୀବନ ଅଛି । ସେମାନେ ବି ଖାଆନ୍ତି, ବଢନ୍ତି, ମରନ୍ତି ।

ସେମାନଙ୍କର ବଢିବା ଶୁଣୁବା ଆଦି ସଜୀବ ହେବାର ଲକ୍ଷଣ ।

ସମସ୍ତେ: ଗୁରୁଙ୍କୁ ଏହା ତ ନୁଆ କଥା । ଆମେ ତ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ କଥା ଜାଣି ନଥିଲୁ । ସମସ୍ତେ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଆଡ଼କୁ ଦେଖି କରି ଖୁସି ଓ ଆଶ୍ୟର୍ଯ୍ୟରେ କହିଲେ ।

ଗୁରୁ: ଗୋଟେ କଥା ସବୁବେଳେ ମନେ ରଖ ଯେ, ଯାହାର ବଢିବାର, ବଂଶ ବୃଦ୍ଧିକରିବାର କ୍ଷମତା ଅଛି ତାକୁ ସଜୀବ କହନ୍ତି ଯେମିତିକି ମଣିଷ, ଘୋଡା, ଗାଇ, ପାରା, ଗଛ ଇତ୍ୟାଦି । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବଂଶବୃଦ୍ଧି କରିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ, ତାକୁ ନିର୍ଜୀବ କୁହାଯାଏ । ଯେମିତିକି ଚୌକି, ଚେବୁଲ, ପେନ, ପଞ୍ଜା ଆଦି ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. ସଜୀବ କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ?

୨. ସଜୀବର କେଉଁ କେଉଁ ଗୁଣ ଥାଏ ?

୩. କାହାକୁ ନିର୍ଜୀବ କୁହାଯାଏ ?

୪. ପାଂଚଟି ନିର୍ଜୀବ ବସ୍ତୁର ନାମ ଲେଖ ।

୫. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦରୁ ସଜୀବ ଓ ନିର୍ଜୀବ ଶବ୍ଦକୁ ଅଳଗା ଅଳଗା କରି ଲେଖ ।

ଘୋଡା, କୋଟ, ରେଳ, ଗାଇ, ପାରା, ଗଛ, ଚଉକି, କାନ୍ଦ, ଫଟୋ, ଜଳ, ଗୋପି, ଚଙ୍ଗା, ଚେଲିଭିଜନ, ପିମ୍ପୁଡ଼ି, ସ୍କୁଟର ।

ଦୟା ଓ ପରୋପକାର

ଥରେ ଏକ ଗରିବ ଛୋଟା ଲୋକ ରାଷ୍ଟାରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ମାଘ ମାସ ଥିଲା । ଅଥାବା କୋରରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଶାତରେ ସେହି ଛୋଟା ଲୋକଟି ଥରୁଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଗୋଟେ ପିଲା ସେହି ରାଷ୍ଟାରେ ଯାଉଥିଲା । ସେ ସେହି ଗରିବ ଲୋକର ଦୁଃଖ ସହିପାରିଲା । ନାହିଁ ତା ମନରେ ଦୟା ଭାବ ଜାତ ହେଲା । ସେ ନିଜର ନୂଆ ଚାଦରଟି ନିଜ ଦେହରୁ କାଢି ତାକୁ ଘୋଡାଇ ଦେଲା ।

ସେହି ପିଲାଟି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତା ବାପା ତାକୁ ଚାଦର ବିଷୟରେ ପଚାରିଲେ । ସେ ସବୁକଥା ବାପାଙ୍କୁ କହିଦେଲା । ଏହା ଶୁଣି ତାର ବାପା ପିଲାଟିର ଦୟାକୁତା ଓ ପରୋପକାର ଭାବନା ପାଇଁ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲେ । ତାର ସେ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବହୁତ ପ୍ରସଂଶା କଲେ । ତା ପାଇଁ ଗୋଟେ ନୂଆ ଚାଦର କିଣିଦେଲେ । ଜାଣିଛ ସେ ପିଲା କିଏ ? ତାଙ୍କ ନାମ ଇଶ୍ଵର ଚନ୍ଦ୍ରବିଦ୍ୟା ସାଗର ।

ତୁମ୍ହୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ କରୁଣା କର,
ସୁବିଧା ହେଲେ ଦୁଃଖକୁ ହର ।
ଦୟା ବିନା ମାନବ ନୁହେଁ ସୁନ୍ଦର,
ଦୟା ଦ୍ୱାରା ନିତ୍ୟ ସୁଖକୁ ଭୋଗ ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. ରାଷ୍ଟାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଲୋକର କଣ ଦଶା ହୋଇଥିଲା ?
୨. ରାଷ୍ଟାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଲୋକ ସହ ପିଲାଟି କିପରି ବ୍ୟବହାର କଲା ?
୩. ଏହି କାହାଣୀରୁ କଣ ଶିକ୍ଷା ମିଳିଲା ?
୪. ଦୟା ଓ ପରୋପକାର ବିଷୟରେ ଏଇ ଯେଉଁ କାହାଣୀ ପଢ଼ିଲ ତାକୁ ନିଜ ଶବଦରେ କୁହ ।

ପାଠ-୭

ଘୁଷ୍ଟତା

କହିବି କଥା କିଛି ସ୍ଵଜତାର
ଲାଭ ବତାଇବି କିଛି ସଫାର ।

ଦେହ ଲୁଗା ପଟା ରଖିଲେ ସ୍ଵକ୍ଷ
ସଭିଏଁ ବସିବେ ତୁମର ପାର୍ଶ୍ଵ ।

ମନରହେ ଖୁସି ସଫା ରହିଲେ
ଏ କଥା କେବେବି ନଭୁଲ ତୁମେ ।

ଖାଲି ଗୋଡ଼ରେ ଜମା ନ ବୁଲ
ଏହା ଅଟେ ଅତି କଥା ଖରାପ

ମାଟିରେ ଚାଲିବା ଭାରି ଖରାପ
ଧୂଳି ନ ଉଡ଼ାଇ ହୁଆ ହେ ଭବୁ ।

ଗୋଟେ କଥା ଏବେ ତୁମକୁ କହେ
ନପୋଛ କଲମତମେ ଲୁଗାରେ ।

ନିଜ ବସ୍ତାନିରେ ସ୍ୟାହି ନ ଲଗାଅ
ତାକୁ ସବୁବେଳେ ସଫାରେ ରଖ ।

ସଫା ସୁତରା ରଖ ନିଜ ବହିକୁ
ଖରାପ କରନି ମଇଳା ଲଗାଇ ହାତରୁ ।

କୁଳୁକୁଳା କର ଖାଇବା ପରେ
ଗୋଗ ତ ହେବନି ସଫା ରହିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ

- ସଫା ରହିଲେ କ'ଣ ଲାଭ ହୁଏ ?
- ଦେହ, ପୋଷାକ, କଥା, ସଭ୍ୟତା ଓ କୁଳୁକୁଳାର ଅର୍ଥ କୁହ ?

ସତ୍ୟର ମହିମା

ଗୋଟିଏ ସହରରେ ଜଣେ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ରହୁଥିଲେ । ସହର ବାହରେ ତାଙ୍କର ଗୋଟେ
ବର୍ତ୍ତିତା ଥିଲା । ଯେଉଁଥରେ ବିଭିନ୍ନପ୍ରକାରର ଫଳ ଓ ଫୁଲ ଗଛ ଲଗାଯାଇଥିଲା । ବହୁତ
ପ୍ରକାରର ସୁନ୍ଦର ଗଛ ମଧ୍ୟ ଲଗାଯାଇଥିଲା ।

ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସତ୍ୟପାଳ ନାମକ ଏକ ପାଂଚ ବର୍ଷର ପୁଅ ଥିଲା ।
ସେ ତାଙ୍କ ପୁଅକୁ ବହୁତ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ଦିନେ ସେହି ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ପୁଅକୁ ଗୋଟେ
କୁରାତୀ ଖେଳିବାକୁ ଦେଲେ । କୁରାତୀ ପାଇ ସତ୍ୟପାଳ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲା । ସେ ଦୁଇ
ତିନୋଟି ପିଲାଙ୍କ ସହ ଖେଳି ସେହି ବଗିଚାକୁ ଚାଲିଗଲା । ବଗିଚାରେ ପହଞ୍ଚି ସେ
କୁରାତୀ ଦ୍ୱାରା ଗଛ କାଟିବାରେ ଲାଗିଲା । ନିଜ ବାଲ୍ୟବୁନ୍ଦିରେ କେଉଁଠି ଗଛର ତାଳ
କାଟିଦେଲା ତ କେଉଁଠି ଫୁଲଗଛ ଗୁଡ଼ିକୁ କାଟିପକାଇଲା । ସେ ବଗିଚାଟିକୁ ଏପରି ଭାବରେ
ନଷ୍ଟ କରିଦେଲା ।

ସେହି ସମୟରେ ସେହି ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ବଗିଚାକୁ
ଆସିଲେ । ବଗିଚାର ଏପରି ଉଜ୍ଜୁଡ଼ା ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସେ ବହୁତ ବିରକ୍ତ ହେଲେ । ସେ
ପଚାରିଲେ ସତ କୁହ, ଏପରି କିଏ କରିଛି ? ନ କହିବ ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବି । ଏହା ଶୁଣି
ସମସ୍ତେ ହତବଡ଼େ ଗଲେ ଓ ମନେ ମନେ ଡରିଗଲେ ।

ଏତିକିବେଳେ ସତ୍ୟପାଳ ଆଗକୁ ଆସି ବାପାଙ୍କ ଆଗରେ କୁରାତୀ ରଖି ହାତ ଯୋଡ଼ି
କହିଲା- ବାପା, ଏ ଅପରାଧ ମୋର । ମୁଁ ଏହି କୁରାତୀ ଦ୍ୱାରା ବଗିଚାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଛି ।
ଆପଣ ମୋତେ ମାରନ୍ତୁ ଅବା ଛାଡ଼ନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ଜଳ୍ଳା ।

ପୁଅର ଏ ପ୍ରକାର କଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କର ରାଗ ଶାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ସେ ତାଙ୍କୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି
କୋଳରେ ବସାଇ ଗେଲ କଲେ । ତାଙ୍କୁ ପାଂଚ ଟଙ୍କା ଦେଇ କହିଲେ- ପୁଅ ତୁ ସତ
କହିଲତେଣୁ ତୋତେ ମୁଁ ପୁରସ୍କାର ଦେଇଛି ।

ଏଇ କାହାଣୀରୁ ଆମକୁ ସତ କହିବାକୁ ଶିକ୍ଷା ମିଳୁଛି । ଯଦି ଆମର କିଛି ଭୁଲ ହୋଇଯାଏ
ତ ସତ କୁହ । ଲୁଚାଇବାକୁ ଯାଇ ମିଛ କୁହନାହିଁ । ସତ୍ୟର ସର୍ବଦା ଜୟ ହୁଏ । ମିଛୁଆଲୋକକୁ
କେହି ବିଶ୍ଵାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ମିଥ୍ୟା କଥା ଦୁମେ ମୁହଁ ନଧର

ମନେ ଭାବରଖ ସତ୍ୟ କଥାର

ମଣିଷ ସୁନ୍ଦର ସତ୍ୟର ବଳେ

ମିଛ କଥା ଦୁଃଖ ଦିଏ ମନରେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ:

୧. ସତ୍ୟ କାହାକୁ କାହିଁକି ଭଲଲାଗେ ?

୨. ମିଛ କହିଲେ କ'ଣ କ୍ଷତି ହୁଏ ?

୩. କ'ଣ ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ -

କ) ମିଥ୍ୟାବାଦୀକୁ କେହି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଖ) ସତ୍ୟବାଦୀ ନିର୍ଭିକ ରହେ ।

ଘ) ସତ୍ୟବାଦୀକୁ ସମସ୍ତେ ଭଲପାତ୍ର ।

ଘ) ସତ୍ୟର ସର୍ବଦା ଜୟ ହୁଏ ।

ସବୁ ଗୁଣର ଖଣ୍ଡି - ବିଦ୍ୟା

ବିଦ୍ୟାରୁ ମିଳଇ ସମାନ

ଆଦର ପାଏ ତ ବିଦ୍ୟାନ ।

ବିଦ୍ୟାଅଞ୍ଚଳ ମହାଧନ

ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ଏହା ସମାନ ।

ବିଦ୍ୟାରୁ ମିଳଇ ସୁବୁଦ୍ଧି

ବିଦ୍ୟାରୁ ହୁଏ ମନଶୁଦ୍ଧି ।

ବିଦ୍ୟାରୁ ମିଳଇ ତ ଜ୍ଞାନ

ବିଦ୍ୟାବିନା ନର ପଶୁ ସମାନ ।

ବିଦ୍ୟାଧନ ଅଟେ ଗୁପ୍ତ ମହାନ

ଯେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ କଲେ ବଢ଼ଇ ଜାଣ ।

ଭାଗ ହୋଇବ ନା ଚୋରୀ ହୋଇବ

ତେଣୁ ନିତି ତୁମେ ବିଦ୍ୟାକୁ ଯୋଡ଼ ।

ସୁଖ ଦୃଢ଼ରେ ସେ ଏକ ସମାନ

ବିଦ୍ୟା ମଣିଷର ବନ୍ଧୁ ତ ଜାଣ ।

ବିଦ୍ୟା ଅଟେ ସବୁ ଗୁଣର ଖଣ୍ଡି

ବିଦ୍ୟା ଅଟେ ପରା ପରଶମଣି ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. କେଉଁ ଧନ ଯେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ କଲେ ବି ବଢ଼େ ?

୨. ପାଠ ପଢ଼ିଲେ କ'ଣ କଣ ଲାଭ ହୁଏ ?

୩. ବିନା ବିଦ୍ୟାର ମଣିଷ କାହା ସହ ସମାନ ହୁଏ ?

ଇନ୍ଦ୍ରିୟ

ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ଶରୀରର ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଛୁଲୁଁବା, ଚାଖିବା, ଶୁଣିବା, ଦେଖିବା ଓ ଶୁଣିବାର ଜ୍ଞାନ ହୁଏ ତାକୁ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କୁହାଯାଏ ।

୧. ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ହାତ, ଗୋଡ଼, ଓ ଶରୀରର କୌଣସି ଅଙ୍ଗ ଯାହାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଜିନିଷକୁ ଛୁଲୁଁକରି ଜାଣିବୁଏ, ତାକୁ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଇନ୍ଦ୍ରିୟ କୁହାଯାଏ । ଯେପରିକି ନିଆଁ ଗରମ, ବରଫ ଥଣ୍ଡା, ତୁଳା ହାଲୁକା, ଲୁହା ଭାରୀ ମହମ ଚିକୁଣ, ଚଚାଣ ଟାଣ ଆଦି ।
୨. ରସନେନ୍ଦ୍ରିୟ-ଶରୀରର ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଜିନିଷ ଚାଖୁ ତାର ସ୍ଵାଦ ଜାଣି ବୁଏ ତାକୁ ଜିଭ ବା ରସନେନ୍ଦ୍ରିୟ କୁହାଯାଏ । ଯେପରିକି ଚିନି ମିଠା, ଲେମ୍ବୁ ଖଚା, ଔଷଧ ପିତା ଓ ଲଙ୍କା ରାଗ ଆଦି ।
୩. ପ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ-ଶରୀରର ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଶୁଣିକରି ତାର ସୁଗନ୍ଧ, ଦୂର୍ଗନ୍ଧ ଜାଣିବୁଏ ତାହାକୁ ପ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ କୁହାଯାଏ । ଯେପରିକି ମଲ୍ଲୀ ଫୁଲରୁ ବାସନା ଓ କିରୋସିନିରୁ ଦୂର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରେ ।
୪. ଦର୍ଶନେନ୍ଦ୍ରିୟ-ଶରୀରର ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ରଙ୍ଗ, ରୂପ, ଆକାର ଆଦିରର ଜ୍ଞାନ ହୁଏ ତାକୁ ଆନେନ୍ଦ୍ରିୟ କୁହାଯାଏ । ଯେପରିକି ଗେଣ୍ଟୁଫୁଲ ହଳଦିଆ, ଗୋଲାପଫୁଲ ଲାଲ, ଶୁଆ ଶାରୁଆ, ଆକାଶ ନୀଳ, କୋଇଲାକଳା, ପାହାଡ଼ତଙ୍କା, ଗାଇର ଚାରିଗୋଡ଼ ଆଦି ।
୫. ଶ୍ରବଣେନ୍ଦ୍ରିୟ - ଶରୀରର ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଏ ତାକୁ ଶ୍ରବଣେନ୍ଦ୍ରିୟ କୁହା ଯାଏ । ଯେପରି କାନ୍ଦ, ହସ, ବାଦ୍ୟର ଶବ୍ଦ, ପକ୍ଷୀଙ୍କ କାକଳି ଆଦି ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?
୨. ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କେତୋଟି ଓ କ'ଣ କ'ଣ ନାମ ବଡ଼ାଥ ?
୩. ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ଜିନିଷ ମଧ୍ୟରୁ ବିଭିନ୍ନ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ୱାରା ଜାଣି ହେଉଥିବା ଜିନିଷ ଅଳଗା ଅଳଗା କର । ଶାରୁଆ ଟୋପି, ମିଠା ଆମ, କୋଇଲିର କୁହୁତାନ, ମୟୂର ପକ୍ଷ, ଗୋଲାପର ସୁଗନ୍ଧ, ଗାୟକର ଗାୟନ, ପଥରର ଟାଣ ।

ପାଠ-୧୦

ଜୀବଜଗତ

ଆମେ ପଢିଛେ ପାଠଟି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଅଛି । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଭେଦରେ ସଂସାରରେ ଜୀବ ପାଠ ପ୍ରକାର । ଏକ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବ , ଦୁଇ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବ , ତିନି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବ , ଚାରି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବ ଓ ପାଠ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଜୀବଜଗତ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

୧. ଏକ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବଠାରେ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଇନ୍ଦ୍ରିୟ ହିଁ ମିଳିଥାଏ । ଯେପରି ପୃଥିବୀ, ଜଳ, ଅଗ୍ନି, ପବନ, ପଞ୍ଚ, ଫୁଲ, ଗଛ ଆଦି ।

୨. ଦୁଇ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବଠାରେ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଓ ରସନେନ୍ଦ୍ରିୟ ଏକ ପ୍ରକାର ଦୁଇ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ମିଳିଥାଏ । ଯେପରିକି ଶଙ୍ଖ, ପୋକ, ଜିଆ, ଆଦି ।

୩. ପାଠ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବଠାରେ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଇନ୍ଦ୍ରିୟ, ରସନେନ୍ଦ୍ରିୟ ଓ ପ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ ମିଳିଥାଏ ।

୪. ଚାରି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବଠାରେ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଇନ୍ଦ୍ରିୟ, ରସନେନ୍ଦ୍ରିୟ, ପ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ ଓ ଦର୍ଶନେନ୍ଦ୍ରିୟ ଦେଖାଯାଏ । ଯେପରିକି ମାଛ ।

୫. ପାଠ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବଠାରେ

ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଇନ୍ଦ୍ରିୟ, ରସନେନ୍ଦ୍ରିୟ, ପ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଦର୍ଶନେନ୍ଦ୍ରିୟ, ଶ୍ରବଣେନ୍ଦ୍ରିୟ ଦେଖା ଯାଏ । ଯେପରିକି ମଣିଷ ଘୋଡ଼ା, ଗାଇ, ପାରା, ମାଛ, ବେଙ୍ଗ, କୁକୁର ହରିଣ ଆଦି ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କେତେ ପ୍ରକାରର ? ତାର ନାମ କୁହ ।

୨. ଏକ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବ କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ? ତିନୋଟି ଉଦାହରଣ ଦିଅ ।

୩. ଦୁଇ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବ କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ? ତିନୋଟି ଉଦାହରଣ ଦିଅ ।

୪. ତିନୋଟି ତିନି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବର ନାମ କୁହ ?

୫. ଚାରି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଓ ପାଠ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବର ପାଠ ପାଠଟି ନାମ କୁହ ?

୬. ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବର ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କେତେ ?

ମାଛ, ନଷ୍ଟ, ମଯ୍ତ୍ର, ହରିଣ, ଓଡ଼ଶ, ପବନ, ଗାଇ, ଜିଆ, ବାଘ ।

୭. ସ୍ଥାବର ଓ ଜଙ୍ଗମ ଜୀବଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କ'ଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଛି ?

୮. ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ହିଁ ବା ନାହିଁରେ ଦିଅ ?

କ) ଯାହାର କାନ ଅଛି ତାର ଜିଭ ଅଛି କି ନାହିଁ ?

ଖ) ତିନି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବର କାନ ଅଛି କି ନାହିଁ ?

ଗ) ଦୁଇ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଜୀବର ନାକ ଅଛିକି ନାହିଁ ?

୯. ଅଛି ଓ ବଧିର ମଣିଷର କେତୋଟି ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଅଛି ?

ପାଠ-୧୯

ମୋ ସଂକଳନ

ଆମେ ସାହାସୀ ବୀର ହୋଇବା

ଭୂତ ପ୍ରେତକୁ ନାହିଁ କରିବା ।

ମାତା ପିତାଙ୍କ ସେବା କରିବା

ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞାକୁ ପାଲନ କରିବା ।

ନା କାହାର ଜୀବନ ନେବା

ସବୁ ଜୀବକୁ ଦୟା କରିବା ।

କହିବା ନାହିଁ ମିଥ୍ୟା ବଚନ

ସତ୍ୟ ଧର୍ମରେ ରଖିବା ମନ ।

ଗାଲି କାହାକୁ ଦେବା ତ ନାହିଁ

ନଦେଲେ କେ କିଛି ନେବା ନ ନାହିଁ ।

କରିବା ନାହିଁ ଚୁଗୁଳି କାହାର

ଡ୍ୟାଗ କରିବା ସଙ୍ଗତ ଖରାପ ।

କାହା ସାଙ୍ଗେ କେବେ କଳି ନକର

ଗୁରୁଜନଙ୍କ କଥାକୁ ମାନ ।

ପ୍ରତିଦିନ ଭଲ କାମ କରିବା

ପାପ କର୍ମରୁ ନିବୃତ ହେବା ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. ବୀର ବଳଳ କାହାକୁ କହନ୍ତି ?

୨. ବୀର ବାଲକ କାହାର ଅଞ୍ଜାକୁ ପାଲନ କରନ୍ତି ?

୩. ଏଇ କବିତାଟିକୁ ମନେ ରଖି ଶୁଣାଅ ।

ବୀରରୁ ମହାବୀର

ବାଲକ ବର୍ଷମାନ ନିଜ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଗଛଉପରେ ଖେଳୁଥିଲା । ସେ ବହୁତ ସାହାସୀ ଥିଲା । ସେ ଗଛ ମୂଳରେ ସୁଂ ସୁଂ ଗର୍ଜନ କରୁଥିବା ଏକ ସାପକୁ ଦେଖିଲା ।

ସେ ମନେ ମନେ ସେଇ ସାପଟି ପ୍ରତି ଦୟା ଦେଖାଇବାକୁ ଭାବିଲା । ତା ସାଙ୍ଗରେ ଲାଗି ତାକୁ ମାରିଦେବା ଅପେକ୍ଷା ତାକୁ ଦୂରକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେବା ଉଚିତ ହେବ । ସବୁ ସାଙ୍ଗମାନେ ଡରିକରି ଦୂରକୁ ପଳାଇ ଗଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଡରିଲା ନାହିଁ । ସେ ସାପଟିକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲା ।

ପିଲାଟିର ସେହି ଦୟାୟୁକ୍ତ ସାହାସ ଦେଖି ଲୋକେ ତାକୁ ବୀର ନାମରେ ଡାକିଲେ ।

ଆଉ ଦିନେ ସେହି ବୀର ବାଲକ ଯେତେବେଳେ ଖେଳୁଥିଲା ସଙ୍ଗମ ନାମକ ଏକ ଦେବତା ତାର ପରୀକ୍ଷା ନେବାକୁ ଆସିଲେ । ସେଇ ଖେଳରେ ଗୋଟେ ପିଲା ଆଉ ଗୋଟେ ପିଲାର ପିଠି ଉପରେ ବସୁଥିଲା ଓ ସେ ତାକୁ କିଛି ଦୂରକୁ ନେଇ ଯାଉଥିଲା । ଏଇ କ୍ରମରେ ଯେତେବେଳେ ବୀରର ପାଳି ଆସିଲା ଏଇ ବୀର ବାଲକଟି ନିଜର ସମାସକ ହୋଇଥିବା ସଙ୍ଗମ ଦେବଙ୍କ ପିଠି ଉପରେ ବସିଲା । ସେତେବେଳେ ସେହି ଦେବତା ନିଜକୁ ଉଜା କରିଦେଲେ ଯେପରିକି ପିଲାଟି ବହୁତ ଉପରକୁ ଉଠିଯିବ ।

ପାଖରେ ଥିବା ସବୁପିଲା ବହୁତ ଡରିଗଲେ । ମାତ୍ର ବୀର ବାଲକଟି ଜମା ଡରିଲା ନାହିଁ । ସେ ସହି ଦେବତାଙ୍କ ପିଠିକୁ ଏତେ ଜୋରରେ ମାରିଲା ଯେ ସେ ଭୂମିରେ ବସିଗଲେ । ବୀର ବାଲକଟି ଡେଇଁକରି ଦୂରକୁ ଯାଇ ଠିଆହେଲା । ସଂଗମ ଦେବ ନିଜ ରୂପକୁ ଆସିଲେ ଓ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ବୀରକୁ ମହାବୀର କହି ସମେଧୁତ କଲେ । ସେବେ ଠାରୁ ବର୍ଷମାନକୁ ମହାବୀର ନାମରେ ଡକାଗଲା ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. ପିଲାଟିର ନାମ ବୀର କିପରି ହେଲା ?
୨. ବୀର କିପରି ମହାବୀର ହେଲେ ?
୩. ଏଇ ଘଟଣାଟି କାହା ଜୀବନ ସହସରିତ ?
୪. ମନେରଖ ମହାବୀର ,ବୀର, ଅତିବୀର ,ସନ୍ତି ଓ ବର୍ଷମାନ ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଜଣାଯାଆନ୍ତି ।

ପାଠ- ୧୩

ଆମର ଖାଦ୍ୟ

ଶରୀର ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଶୁଦ୍ଧ ଭୋଜନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଶରୀର ସୁସ୍ଥ
ରହେ । ଭୋଜନ ଦୂର ପ୍ରକାରର । ଯଥୀ-ଶାକାହାର ଓ ମାଂସାହାର ।

ଶାକାହାର ଭୋଜନ କଲେ ମନକୁ ଶାନ୍ତି ମିଳେ । ବୁଦ୍ଧି ବଡେ । ଏଇ ଭୋଜନରେ ଦୁଧ
ଫଳ, ଶୁଣିଲା ଫଳ, ତରକାରୀ, ଶାଗ ଓ ଖାଦ୍ୟ ଶସ୍ୟ ଓ ପନିପରିବା ଆଦି ଥାଏ ।

ମାଂସାହାର ଭୋଜନ ବହୁତ ଖରାପ । ଏହାକୁ ଖାଇଲେ ବୁଦ୍ଧି ଖରାପ ହୁଏ ମନରେ
କୁଚିତ୍ତା ପଶେ । ମାଂସାହାରୀ ଭୋଜନରେ ମାଛ ମାସ ଅଣ୍ଣା ଆଦି ଆସେ ।

ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ଶାକାହାରୀ ଭୋଜନରେ କାହିଁ କରିବା ଉଚିତ । ଏଇ ଭୋଜନ ଦ୍ୱାରା ଆମକୁ
ସରଳତା, ଶାନ୍ତି ଓ ଭଲ ବୁଦ୍ଧି ମିଳେ । ଏବେ ତ ବିଦେଶୀ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଶାକାହାରୀ ଭୋଜନ
କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେଣି ।

ପ୍ରଶ୍ନ -

୧. ଖାଦ୍ୟ କେତେ ପ୍ରକାରର ?
୨. ମାଂସାହାରୀ ଭୋଜନ କାହିଁକି କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ?
୩. ଶାକାହାରୀ ଭୋଜନରେ କେଉଁ କେଉଁ ପଦାର୍ଥ ଆସେ ପାଂଚଟିର ନାମ କୁହ ?
୪. ଶାକାହାରୀ ଭୋଜନରୁ କ'ଣ କ'ଣ ଲାଭ ମିଳେ ?

ପାଠ - ୧୪

ତୀର୍ଥଙ୍କର

୧.ଆଦିନାଥ

୨.ଅଜିତନାଥ

୩.ସମ୍ବବନାଥ

୪.ଅଚିନ୍ନୟନନାଥ

୫.ସୁମତିନାଥ

୬.ପଦ୍ମପ୍ରଭୁ

୭.ସୁପାର୍ଶ୍ଵନାଥ

୮.ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭୁ

୯.ପୁଷ୍ପଦନ୍ତ

୧୦.ଶୀତଳନାଥ

୧୧.ଶ୍ରେୟାଂସନାଥ

୧୨.ବାସୁ ପୂଜ୍ୟ

୧୩.ବିମଳନାଥ

୧୪.ଅନ୍ତନାଥ

୧୫. ଧର୍ମନାଥ

୧୬.ଶାନ୍ତିନାଥ

୧୭.କୁନ୍ତନାଥ

୧୮.ଅରହଂନାଥ

୧୯.ମଲ୍ଲନାଥ

୨୦.ମୁନି ସୁବ୍ରତନାଥ

୨୧.ନମିନାଥ

୨୨.ନେମିନାଥ

୨୩.ପାର୍ଶ୍ଵନାଥ

୨୪. ମହାବୀର ସ୍ବାମୀ

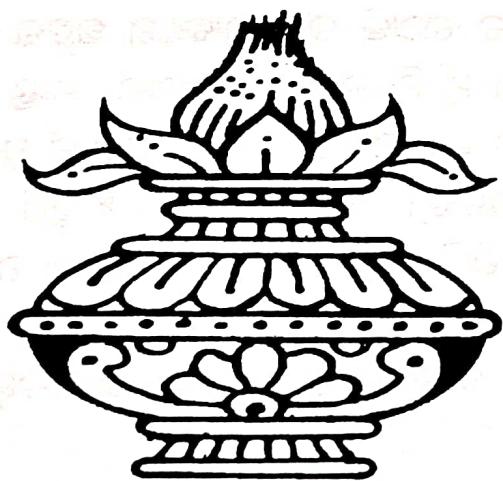
ବିଶେଷଣ:

ଏଇ ତୀର୍ଥଙ୍କର ମଧ୍ୟରୁ ଆଦିନାଥଙ୍କୁ ରକ୍ଷତଦେବ, ବୃଷତଦେବ, ରକ୍ଷତନାଥ , ପୁଷ୍ପନାଥ ଙ୍କୁ ସୁବିଧନାଥ ଓ ମହାବୀର ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ ବୀର , ଅତିବୀର ସନ୍ତି, ତଥା ବର୍ଷମାନ ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଡକାଯା

ପ୍ରଶ୍ନ-

ବିଜ୍ଞାନ

1. ତୀର୍ଥ କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ?
2. ଆଠଙ୍ଗ ତୀର୍ଥକରଙ୍କ ନାମ କୁହ ?
3. ତୀର୍ଥକର କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ?
4. ପ୍ରଥମ, ପଂଚମ, ଦେର, ଦେଇଶି, ଓ ଚବିଶି ସଂଖ୍ୟକ ତୀର୍ଥକରଙ୍କ ନାମ କୁହ ।
5. ମହାବୀର ସ୍ଥାମୀଙ୍କୁ କେଉଁ କେଉଁ ନାମରେ ଜଣାଯାଏ ?

୧ ପର୍ବତିକ ଦେଇଶ ଭାବରେ ପିଣ୍ଡ ଲାଗ କଲାଏ କାହାରେ ଉପରେ ?
୨ ମହାବୀର କାହାରେ ଘରର ପିଣ୍ଡ ଲାଗାଏ କିମ୍ବା କମିଳି କଲାଏ ?

ସନ୍ଦେଶ

ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ବହୁତ ପିଲା ପଡ଼ୁଥିଲେ । ଦିନେ ଶିକ୍ଷକ କେତୋଟି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଲେଖୁ ଆଣିବାକୁ ଦେଲେ । ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ଘରୁ ଉତ୍ତର ଲେଖୁ ଆଣିବାକୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଗୋଟେ ପିଲାକୁ ସେଥିରୁ ଗୋଟେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଆସୁନଥିଲା । ସେ ଅନ୍ୟ ଏକ ପିଲାର ସାହାଯ୍ୟନେଇ ଉତ୍ତର ଲେଖିଦେଲା । ତା ପରଦିନ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଖାତା ଦେଖାଇଲା ସେଇ ପିଲାର ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଠିକ୍ ଥିଲା ।

ଶିକ୍ଷକ ସେହି ପିଲାଟିର ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କଲେ । ସେହି ପିଲାଟି ଖୁସି ହେବା ବଦଳରେ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶିକ୍ଷକ ଆଶ୍ୟର୍ ହୋଇଗଲେ । ସେ ତା'ର କାନ୍ଦିବାର କାରଣ ପଚାରିଲେ । ସେହିପିଲାଟି ହାତ ଯୋଡ଼ି ନମ୍ବୁ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା-ଗୁରୁଜୀ, ଆପଣ ଭାବିଥିଲେ ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ମୁଁ ନିଜେ କରିଛି ବୋଲି ମାତ୍ର ଏହା ସତ୍ୟ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଗୋଟେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଅନ୍ୟର ସାହାଯ୍ୟରେ କରିଛି ତେଣୁ ମୁଁ ପ୍ରଶଂସା ପାଇବାରଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ମତେ ଦଣ୍ଡ ମିଳିବା ଉଚିତ । ଏହା ଶୁଣି ଶିକ୍ଷକ ଆହୁରି ଖୁସି ହେଲେ ।

ଶିକ୍ଷକ ସେହି ପିଲାଟିର ପିଠି ଥାପୁଡ଼େଇଲେ ଓ ସତ୍ୟତା ପାଇଁ ତାକୁ ପୁରସ୍କାର ବି ଦେଲେ ।

ବଡ଼ ହେବାପରେ ସେହି ବାଲକଟି ଦେଶ ଭକ୍ତ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଗୋଖଲେ ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହେଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ:

- ପିଲାଟି ପ୍ରଶଂସା ପାଇଲା ପରେ ଖୁସି ହେବା ବଦଳରେ କାହିଁକି କାନ୍ଦିଲା ?
- ଶିକ୍ଷକ ପିଲାଟିର କେଉଁ କଥାରେ ଖୁସି ହୋଇ ପୁରସ୍କାର ଦେଲେ ?

ପାଠ-୧୭

ଅନୁଶାସନ

ନିୟମ ଅନୁସାରେ କାମ କରିବାକୁ ଅନୁଶାସନ କୁହାଯାଏ । ସଡ଼କରେ ନିଜର ବାମପଟେ ଚାଲିବାର ନିୟମ ଅଛି । ଯଦି ଗାଡ଼ି, ମଟର, ରିକ୍ତା ଆଦି ବାମ ପଟେ ଚାଲିବାକୁ ଧାନ ନଦେବେ ତେବେ କ'ଣ ହେବ ? ଦୂର୍ଘଟଣା ହୋଇଯିବ । ଶ୍ରେଣୀରେ ଶିକ୍ଷକ ଯାହାକୁ ଆଞ୍ଚାଦେବେ ସେ କହିବ । ଯଦି ସବୁ ପିଲା ଏକା ସାଙ୍ଗରେ କହିବେ ତେବେ କିଛି ଶୁଣା ଯିବନି ।

ଠିକ୍ ସମୟରେ କାମ କରିବା ମଧ୍ୟ ଅନୁଶାସନ । ପିଲାମାନେ ଯଦି ଠିକ୍ ସମୟରେ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯିବେନି, ତେବେ ତାଙ୍କ ପଢାର କ'ଣ ହେବ ? ଯେଉଁ ପିଲା ଠିକ୍ ସମୟରେ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଏନାହିଁ ତା'ର ପାଠ ପୂରାହୋଇ ପାରେନି । ସେ ପଛୁଆ ହୋଇଯାଏ । ଯେଉଁ ପିଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଆଞ୍ଚାମାନକ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପିଲା କୁହାଯାଏ । ଭଲପିଲେ ନିଜ ଗୁରୁଙ୍କୁ ସନ୍ନାନ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ କାଯର୍କରନ୍ତି । ସେହି ପିଲାମାନେ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ସେହି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଆଞ୍ଚାକାରୀ ପିଲାଙ୍କଠାରେ ଭଲ ଗୁଣର ବିକାଶ ଜଳଦି ହୁଏ ।

ପ୍ରଶ୍ନ:

୧. ଅନୁଶାସନ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝ ?
୨. ଅନୁଶାସନର କ'ଣ କ'ଣ ଲାଭ ଅଛି ?
୩. ଶ୍ରେଣୀରେ କେଉଁ ପିଲା କହିବା ଉଚିତ ?
୪. କେଉଁ ପିଲାଙ୍କର ଗୁଣର ବିକାଶ ଜଳଦି ହୁଏ ?

ପାଠ-୧୭

ସେବାର ଫଳ

ସର୍ବଦା ତୁମେ କର ସେବା

ସେବାର ଫଳ ହେବ ତ ମିଠା ।

ସେବା କରିବାକୁ ଜମା ନ ଡର

ଦୁଃଖୀ ଚଙ୍ଗିଙ୍କ ଦୁଃଖକୁ ହର ।

ଯଦି ତୁମକୁ ହେବ ବି କଷ

ମୁଖ ଉଣ୍ଠାରେ ନ କର ପ୍ରକାଶ ।

ପର ହେଉ ଅବା ହେଉ ନିଜର

ସର୍ବଦା ସତିଙ୍କୁ ସାହାୟ୍ୟ କର ।

ସେବା ଜଗତେ ସୁଖର ମୂଳ

ବାଲକେ ଏହାକୁ କେବେ ନ ଭୁଲ ।

ମିଳଇ ଏଥରୁ ବେଶୀ ସାବାସୀ

ସବୁଠୁ ରୋଜଗାର ଏହା ତ ବେଶୀ ।

ସେବା କରିବାକୁ ନଡ଼ର ଭାଇ

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେବା କରହେ ଭାଇ ।

ସେବକ ହୋଇଯାଏ ତ ସ୍ଵାମୀ

ଜଗତରେ ହୋଇଯାଏ ତ ନାମୀ ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. ସେବା କରିବା ପାଇଁ କ’ଣ କ’ଣ କାମ କରିବାକୁ ହେବ ?
୨. ସେବା କରିବା ଦ୍ୱାରା କ’ଣ କ’ଣ ଲାଭ ହୁଏ ?
୩. କବିତାଟି ମନେରଖ୍ୟ ଶୁଣାଅ ।

ଚୋରି କରିବା ମହାପାପ

ସୋହନ ନାମକ ଏକ ବାଲକ ଦିନେ ନିଜ ସାଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗରେ ଏକ ବଗିଚାକୁ ଗଲା
। ସେ ଗୋଟିଏ ସାତ ବର୍ଷର ପିଲା ଥିଲା । ସେହି ବଗିଚାରେ ଗୋଲାପ ଗଛରେ ବହୁତ
ମୁହଁର ଫୁଲ ଫୁଟିଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖୁ ସୋହନ ତାର ସାଙ୍ଗକୁ କହିଲା -ଚାଲ, ଗୋଟେ ଫୁଲ
ଛଣ୍ଡାଇବା ।

ଏହା ଶୁଣି ଦିନେଶ କହିଲା -ଭାଇ ତୁମ ଆଗରେ ମୋ ବାପା କହିଥିଲେ ନ ଦେବା
ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାହାର ଜିନିଷ ନେବା ଚୋରୀ ଅଟେ । ଚୋରୀ କରିବା ମହାପାପ । ତୁ ଯଦି ଏହି
ଫୁଲ ନେବୁ ତ ତାହା ଚୋରୀ ହେବ । ଯଦି ପର ଜିନିଷକୁ ଲୋଭେଇବୁ ତା ହେଲେ
ତୋତେ କେହି ସ୍ଵେଚ୍ଛା କରିବେନି ।

ବଗିଚାର ମାଲିକ ସୋହନ ଉପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ପିଲାମାନେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖୁ
ନଥିଲେ । ସେହି ଛୋଟ ପିଲା ମୁହଁରୁ ଏ କଥା ଶୁଣି ବଗିଚାର ମାଲିକ ଦିନେଶକୁ କୋଳକୁ
ଉଠାଇ ନେଲେ ଓ ଅତି ସ୍ଵେଚ୍ଛାରେ ତାଙ୍କୁ ଗୋଲାପ ଫୁଲ ଦେଇ କହିଲେ -ତୁମେ ତୁମେ
ବାପାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାକୁ ପାଳନ କଲା । ସେଥିପାଇଁ ଖୁସି ହୋଇ ତୁମକୁ ଏଇ ଗୋଲାପ ଫୁଲ
ଦେଇଛି । ସେଥି ସହ ସେ ତାର ସାଙ୍ଗକୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଲାପ ଫୁଲ ଦେଲେ । ଜଣେ କବି

କହିଛନ୍ତି-

ମାଲିକ ବିନା ଆଜ୍ଞାରେ

କିଛି ନେବ ତ ଚୋରୀ

ବିନା ଆଜ୍ଞାରେ କିଛି ନଦିଆ

ଚୋରି କୁ ସତତ ଭର ।

ପ୍ରଶ୍ନ:

୧. ସୋହନ କେତେ ବର୍ଷର ପିଲା ଥିଲା ?

୨. ବିନା ଆଜ୍ଞାରେ ଅନ୍ୟର ଜିନିଷ ନେବାକୁ କ'ଣ କୁହା ଯାଏ ?

୩. ବଗିଚାର ମାଲିକ ସୋହନକୁ କାହିଁକି କୋଳକୁ ଉଠାଇ ନେଲେ ?

୪. ଚୋରି କାହାକୁ କହନ୍ତି ?

କାମର କଥା

ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ର ଜପିଲେ ପାପ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ।
 କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଳସ୍ୟ କରନାହିଁ ।
 କରିବା ଆଗରୁ ବହୁତ ଭାବ ।
 ମଧୁର ବଚନ ଦାରା ସାରା ସଂସାରକୁ ନିଜର କରିଛୁଏ ।
 ସବୁବେଳେ ପ୍ରସନ୍ନ ଚିତ୍ତ ରୁହ ।
 କାହାର ଧନ ଚୋରି କରନାହିଁ ।
 ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରନାହିଁ ଯାହା ଦାରା ପଶ୍ଚାତାପ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।
 କଥା କଥାରେ ପ୍ରୁତ୍ରିଜ୍ଞା କରିବା ଅଭ୍ୟାସ କରନାହିଁ ।
 ଗୋଟେ ସମୟରେ ଗୋଟେ କାମ କର ।
 ପ୍ରୁତ୍ରିନ ମନ୍ତ୍ରରେ ଦର୍ଶନ କର ।
 ନିଜ ଗୁରୁଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦିଅ ।
 ସକାଳୁ ଉଠି ଶମୋକାର ମନ୍ତ୍ର ପଢ ।
 ଖାଦ୍ୟ ଓ ପୋଷାକକୁ ସାଧାରଣ ରଖ ।
 ସେବା ଦ୍ୱାରା ଶତ୍ରୁ ବି ମିତ୍ର ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ।
 ଲୋଭରୁ ବୁଦ୍ଧି ନଷ୍ଟ ହୁଏ ।
 ମିତ୍ରଙ୍କୁ କେବେହେଲେ ଧୋକା ଦିଅ ନାହିଁ ।
 ଚବିଶି ତାର୍ଥକର ଙ୍କ ନାମ ମୁଖସ୍ଵ ରଖ ।
 ଦୟା ଓ ପରୋପକାରରେ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କର ।
 ଚିନ୍ତା ଠାରୁ ଦୁରରେ ରୁହ ।
 ସବୁବେଳେ ସତ କୁହ ଓ ଗୁରୁଜନଙ୍କ ସମ୍ମାନ କର ।
 ସର୍ବଦା ସତ୍ୟ ପଥରେ ଚାଲ ।
 ପାଣିକୁ ଛାଣି କରି ପିଅ ।
 ନିଜ ଦେଶ ଓ ଧର୍ମଙ୍କୁ ଭଲ ପାଥ ।

ପାଠ - ୨୯

ବୀର ଭାମାଶାହ୍

ଆକବରଙ୍କ ୩୦ ହାରି ମହାରାଣା ପ୍ରତାପ ଜଙ୍ଗଲୁ ଚାଲିଗଲେ । ସେ ସେଠାରେ ଏକାତରେ ବସି କିଛି ଭାବୁ ଥିବାବେଳେ ଜଣେ ହୃଷ୍ଟ ପୃଷ୍ଟ ଲୋକ ଆସୁଥିବାର ଦେଖିଲେ । ସେ ଆସିବା ମାତ୍ରେ କହିଲା - ‘ମହାରାଣା ପ୍ରତାପଙ୍କର ଜୟ ହେଉ ।’ ମହାରାଣା ଆଖି ଭଠାଇକରି ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଚପ୍ ଚପ୍ ଲୁହ ଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେହି ପୁରୁଷଟି ତାଙ୍କ ପାଦ ଧରିପକାଇ କହିଲା - ‘ମହାରାଣା ମହାଶୟ, ଆପଣ କାହିଁକି ଚିନ୍ତି ତ ?’

ମହାରାଣା ଉତ୍ତର ଦେଲେ ‘ଭାମାଶାହ୍, ମୁଁ କ’ଣ କରିବି ? ଏବେ ତ ଖାଇବାକୁ ଦାନାଟିଏ ନାହିଁ । ଛୁଆ ପିଲା ତୋକରେ ମରୁଛନ୍ତି । ଏ ସମୟରେ ଶତ୍ରୁ ସହ କିପରି ଲଭାଇ ହେବ ?

ଭାମାଶାହ୍ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ‘ପ୍ରଭୁ ଆପଣ ଏ ବିଷୟରେ ଜମା ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଦେଖନ୍ତୁ ଏହା କ’ଣ ? ତତ୍ତ୍ଵଶାତ୍ ସୁନା, ରୂପା ଚଙ୍କା ମଣିମୁକ୍ତାରେ ଲଦା ହୋଇଥିବା ଗାତ୍ର ସେଠାରେ ଆସି ଠିଆହେଲା । ମହାରାଣାପ୍ରତାପ ଆଶ୍ୟର୍ ହୋଇ କହିଲେ ‘ଭାମାଶାହ୍, ଏତେ ଧନ !’

ଭାମାଶାହ୍ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ‘ମହାରାଣା ମହାଶୟ, ଏ ସବୁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ମୋର ନୁହେଁ । ଆପଣ ସେନା ତିଆରି କରନ୍ତୁ ଓ ରାଜ୍ୟକୁ ପୁଣି ଜିତନ୍ତୁ । ଏହା ଶୁଣି ମହାରାଣୀଙ୍କ ଆଖରୁ ସ୍ଵେହର ଲୁହ ଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମହାରାଣୀ ପ୍ରତିଜ୍ଞାକଲେ ଯେ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ମୋର ପୁରା ରାଜ୍ୟ ଜୟ କରିବି ନାହିଁ ସୁନା ରୂପା ଥାଳିରେ ଖାଇବି ନାହିଁ । ଘାସ ବିଛଣା ଉପରେ ଶୋଇବି ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ୟ ପାଳନ କରିବି । ଶେଷରେ ଭାମାଶାହ୍ କୁ ସାହାଯ୍ୟରେ ମହାରାଣା ନିଜର ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଜ୍ୟକୁ ଜିତିଲେ ଭାମାଶାହ୍ ସତବୀର, ଜୈନ ବୃଦ୍ଧପୁଣ୍ୟ ଥିଲେ । ଧର୍ମକୁ ପାଳନ କରି ନିଯମରେ ଧନ ଅର୍ଜନ କରୁଥିଲେ । ସେ ଜଣେ ମହାନ ରାଜ ଭକ୍ତ ଥିଲେ ।

ସମୟ ପଡ଼ିଲେ ଆମେ ମଧ୍ୟ ବୀର ଭାମାଶାହ୍ ପରି ଦେଶ ପାଇଁ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ନିଜର ସବୁକିଛି ତ୍ୟାଗ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବା ଉଚିତ ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. ମହାରାଣା ପ୍ରତାପଙ୍କ ଆଖିରୁ ଲୁହ କାହିଁକି ବୋହୁଥିଲା ?
୨. ଭାମାଶାହ୍ ମହାରାଣା ପ୍ରତାପଙ୍କୁ କ’ଣ ସହାୟତା ଦେଲେ ?
୩. ପ୍ରତିଜ୍ଞା କାହାକୁ କହନ୍ତି ? ମହାରାଣା ପ୍ରତାପ କ’ଣ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଥିଲେ ?
୪. ଭାମାଶାହଙ୍କ ଚରିତ୍ରରୁ ଆମକୁ କ’ଣ ଶିକ୍ଷା ମିଳୁଛି ?

ପାଠ - ୨୩

କେବେ କରନି

ଆଖି ଫୁଲାଥିନି କାହି କାହି କେବେ

ରାଗବି ରଖନି କେବେ ତ ମନେ
କେବେ ମନରୁ ଦୟା ଭୁଲନି

ସତ କଥାକୁ ଜମା ଲୁଚନି
କେବେ ବି ତୁମେ ଚିତି ଉଠନି

ଦୂଷ୍ଟ ଲୋକକୁ ଭୟ କରନି
ଖାଇକରି ବନ୍ଧୁ ଗାଧାଅ ନାହିଁ

ବାସି ଖାଦ୍ୟ କେବେ ଖାଅଡ଼ ନାହିଁ
ବେଶୀ ଖାଇକରି ପେଟ ଫୁଲାନି

ଭୋକିଲା ପେଟରେ ଜମା ଶୁଅନି
ମନରେ ଆଳସ୍ୟ କେବେ ଆଣନି

ଏଇ କଥା ସବୁ କେବେ ଭୁଲନି ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. କଉଁ କେଉଁ କଥା କେବେ କରିବା କଥା ନୁହେଁ ?

୨. କେଉଁ କେଉଁ କଥା କରିବା ଉଚିତ୍ ?

ସୁଲୋଚନା ଓ ଜୟକୁମାର

ଯେଉଁ ସମୟରେ ଅଯୋଧ୍ୟରେ ଭଗବାନ ରଷଭଦେବଙ୍କ ପୁଅ ଭରତ ରାଜକୁ କରୁଥିଲେ ସେହିସମୟରେ କାଶୀ ରାଜା ଆକମନଙ୍କର ସୁଲୋଚନା ନାମ୍ବୀ ଏକ ଝିଅ ଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ସେ ବିବାହ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଗଲା, ସେତେବେଳେ ତା'ର ସ୍ୱଯମର ସଭାକୁ ଅନେକ ରାଜପୁତ୍ର ଆସିଲେ । ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ଭରତଙ୍କ ପୁତ୍ର ଅର୍କକୀର୍ତ୍ତୀ ଓ ତାଙ୍କ ସେନାପତି ଜୟକୁମାର ମଧ୍ୟ ଆସିଲେ । ସୁଲୋଚନା ମଣ୍ଡପକୁ ଆସିଲେ । ସେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ପ୍ରତି ରାଜାଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ନେଲେ ମାତ୍ର କେହି ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ସର୍ଗ ହେଲେନାହିଁ । ଶେଷରେ ସେ ଜୟକୁମାରଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ନେଲେ । ସେ ସୁଲୋଚନାଙ୍କ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ସର୍ଗ ହେଲେ । ସୁଲୋଚନା ତାଙ୍କ ବେକରେ ବରଣମାଳ ପକାଇ ଦେଲେ । ସେଥରେ ଭରତଙ୍କ ପୁଅ ଅର୍କକୀର୍ତ୍ତୀଙ୍କୁ ରାଗ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗମାନେ ବି ତାଙ୍କୁ ଆଉରି ରଗାଇଦେଲେ । ସେ ସେନା ସଜାଇ ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ସଜିଲ ହୋଇଗଲେ ଓ ମନେମାନେ ଭାବିନେଲେ କି ମୁଁ ସୁଲୋଚନା କୁ ବାହାହେବି ।

ସୁଲୋଚନାଙ୍କ ବାପା ଆକମନ ବହୁତ ନୀତିବାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ସେ ଜୟ କୁମାରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କାହାଙ୍କୁ ଝିଅ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । କିନ୍ତୁ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ରାଜାଙ୍କ ସେନା ଆଗରେ ନିଜ ସେନାଙ୍କୁ କମ୍ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ଚିନ୍ତା ଲାଗିଲା । ଚିନ୍ତାଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ସେ ମହଲରେ ଆସି ଶୋଇଗଲେ ।

ଯେତେବେଳେ ସେ ଶୋଇଥିଲେ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ରାଣୀ ପଦାବତୀ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତାର କାରଣ ପଚାରିଲେ । ରାଜା ସବୁକଥା କହିଲେ । ରାଣୀ ସବୁ ଶୁଣି କହିଲେ, ଆପଣ ଚିନ୍ତା ଛାଡ଼ନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଜା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଲଭାଇ ଜାଣନ୍ତି । ଆପଣ ଆଞ୍ଚାଦେଲେ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଜା ମଧ୍ୟରୁ ବହୁତ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଯିବାକୁ ସେନାରେ ଭରି ହୋଇଯିବେ ଓ ଆପଣଙ୍କ ସୈନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଯିବ । ରାଜାଙ୍କ ମନଙ୍କୁ ଏଇ କଥା ଠିକ୍ ଲାଗିଲା । ସେ ଆଞ୍ଚା ଦେଲେ ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକବି ସିପାହୀ ହୋଇ ସୈନ୍ୟରେ ଭରି ହୋଇ ଲଭନ୍ତୁ ।

ରାଜୀ ଆକଷନ ଓ ଜୟକୁମାରଙ୍କ ସେନା ଗୋଟେ ପଟେ ଥିଲେ ଓ ଅନ୍ୟ ପଟେ ଅର୍କକୀର୍ତ୍ତଙ୍କ ସେନା ଥିଲେ । ଦୁଇ ପଟ ସେନାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଘମାଘୋଟ ଲଭେଇ ହେଲା । ଶୋଷରେ ନ୍ୟାୟ ଓ ସତ୍ୟର ଜୟ ହେଲା । ଅର୍କକୀର୍ତ୍ତଙ୍କୁ ହାର ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ତା' ପରେ ଜୟକୁମାର ଓ ସୁଲୋଚନାଙ୍କ ବିବାହ ବହୁ ଆତମ୍ୟରରେ ସମାଦିତ ହେଲା । ଦୁଇଜଣ ଯାକ ଧର୍ମର ପାଳନ କରି ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ରହିଲେ ।

ଏଇ କଥାରୁ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ଯେ ପୁର୍ବେ ସ୍ଵା ଜାତୀ ବଲୁଆ ଓ ଶାସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟାରେ ନିପୁଣୀ ଥିଲେ । ଏହା ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଯେ, ବୀରମାତା ବୀର ପୁଅ ଝିଅଙ୍କୁ ଜନ୍ମ ଦିଅନ୍ତି ।

ପ୍ରଶ୍ନ-

୧. ଜୟକୁମାର ଓ ଅର୍କକୀର୍ତ୍ତ କିଏ ଥିଲେ ?

୨. ଜୟକୁମାର ଓ ଅର୍କକୀର୍ତ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ କାହିଁକି ହେଲା ?

୩. ଏଇ ଯୁଦ୍ଧରେ ବିଜୟ କାହାର ହେଲା ?

୪. ସୁଲୋଚନା ଓ ଜୟ କୁମାରଙ୍କ କଥା ପଢ଼ି କ'ଣ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ?

प्रेरणा- प.पु. सराकोद्धारक आचार्यरत्न
१०८ श्री ज्ञानसागर जी महाराज
प्रकाशक- जैनम् फाउण्डेशन, यमुनाविहार
दिल्ली- ५३